

**06-08 жовтня
2021 року
М.ХЕРСОН**

***Матеріали науково-практичної
Інтернет-конференції викладачів,
молодих вчених та студентів***

***ІННОВАЦІЙНІ НАПРЯМИ
РАЦІОНАЛЬНОГО
ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ
РЕСУРСІВ АКВАТОРІЙ ТА
ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ***

ЗМІСТ

Секція «ВОДНІ БІОРЕСУРСИ ТА АКВАКУЛЬТУРА»

Бажан А.А. АНАЛІЗ РОЗМІРНО-СТАТЕВОГО ДИМОРФІЗМУ В СТАДІ ПІЛЕНГАСУ <i>LIZA NAEMATOSNEILUS</i> АЗОВСЬКОГО МОРЯ	7
Бер-Тамосєв Л.О. БІОЛОГІЧНІ ПОКАЗНИКИ НЕРЕСТОВОГО СТАДА ЛЯЩА ДНІСТРОВСЬКОГО ВОДОСХОВИЩА	10
Завадський І.В. АНАЛІЗ ПРОДУКТИВНИХ ЗДІБНОСТЕЙ САМИЦЬ ЛЯЩА	14
Завадський О.В. СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПРОМИСЛОВОГО ВИКОРИСТАННЯ СТАДА КАРАСЯ ДНІПРОВСЬКО-БУЗЬКОЇ ГИРЛОВОЇ ОБЛАСТІ	17
Зубрицька Ю.О. ОСОБЛИВОСТІ ЖИВЛЕННЯ СТАДА СУДАКА ДНІПРОВСЬКО-БУЗЬКОЇ ГИРЛОВОЇ ОБЛАСТІ	20
Капенко В.О. ПРОДУКЦІЙНО-ДЕСТРУКЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У ВИРОЩУВАЛЬНИХ СТАВАХ ХВЕЗ	23
Кекух А.В. УДОБРЕННЯ СТАВІВ В ПРОЦЕСІ ВИРОЩУВАННЯ ЦЬОГОЛІТОК КОРОПОВИХ РИБ В УМОВАХ ХВЕЗ	26
Котін О.В. РІСТ ДВОЛІТОК КОРОПОВИХ РИБ В ПРОЦЕСІ ВИРОЩУВАННЯ РИБОПОСАДКОВОГО МАТЕРІАЛУ ДЛЯ ЗАРИБЛЕННЯ НИЖНЬОГО ДНІПРА	31
Оліщук О.В., Вольський В.М., Забутній В.А., Чуприна Д.О., Миронов С.В., Олексенко В.О., Федянін Ю.І., Коржов Є.І. ОГЛЯД ОСНОВНИХ ПРИЧИН ІНВАЗІЇ ГІДРОБІОНТІВ НА ТЕРИТОРІЮ ГИРЛОВОЇ ДІЛЯНКИ ДНІПРА	34
Петруня Б.В. ГІДРОБІОЛОГІЧНИЙ РЕЖИМ ДВОХ ГОСПОДАРСТВ В ПРОЦЕСІ КУЛЬТИВУВАННЯ ЦЬОГОЛІТОК ВЕСЛОНОСА	38
Турчин В.Ю. ГІДРОБІОЛОГІЧНИЙ РЕЖИМ В СТАВАХ ПРИСИВАШІЩА	41
Цуркан Л.В. ВПЛИВ УМОВ УТРИМАННЯ БЛАКИТНОГО ГУРАМІ (<i>TRICHOGASTER TRICHOPTERUS</i>) НА ХАРАКТЕР ЙОГО ПОВЕДІНКИ	45

Секція «ЕКОЛОГІЯ ТА ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА»

Алмашова В.С., Заболоцький В.М. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ПОВОДЖЕННЯ З ТВЕРДИМИ ПОБУТОВИМИ ВІДХОДАМИ НА ТЕРИТОРІЇ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	48
---	-----------

АНАЛІЗ ПРОДУКТИВНИХ ЗДІБНОСТЕЙ САМИЦЬ ЛЯЩА

І.В. Завадський– здобувач вищої освіти, Херсонський ДАЕУ

Сучасні шляхи розвитку людства напряду пов'язані із подоланням проблем висвітлених в Цілях в галузі сталого розвитку. Вони представляють набір із 17 взаємопов'язаних цілей, розроблених Генеральною асамблеєю ООН в якості «плану досягнення кращого і більш сталого майбутнього для всіх». В плані збереження гідроекосистем цілі сталого розвитку спрямовані на раціональне господарювання й захист морських і прісноводних екосистем від забруднення, розширення заходів щодо природозбереження і раціонального використання ресурсів Світового океану [1, 2].

З середини 2000-х років спостерігався активний ріст сумарного світового обсягу продукції рибальства у внутрішніх водах. При цьому рибний промисел у внутрішніх водах у багатьох частинах світу вважається надмірним, а антропогенний вплив та зміни природного середовища завдали великим прісноводним водотокам серйозний збиток [4-6]. В цьому плані розвиток раціонального рибальства в межах природних і трансформованих водойм України є пріоритетним для нашої держави при виконанні Цілей сталого розвитку. В той же час раціональне використання водних живих ресурсів повинно жорстко базуватися на науково-обґрунтованих нормах, основою для формування яких виступають дані щодо біологічного стану промислових популяцій, кількісних та якісних показників їх запасів [7, 8]. Перехід на раціональне господарювання безперечно повинен ґрунтуватися на засадах всебічного вивчення стану природних популяцій промислових видів риб, одним із найбільш масових із яких в Європі є лящ *Abramis brama* [9, 10]. Ця проблема стала основою наших досліджень.

При відборі і аналізі іхтіологічних проб використовувалися загальновідомі рекомендації [11]. В ході спеціальних досліджень ми проаналізували сучасний стан дніпровської популяції ляща. Основна увага приділялася вивченню вікової та статевій структури, визначенню репродуктивних здібностей самиць даної популяції, характеру їх росту – показників, що дозволяють оцінити відносний стан запасів [8, 11].

Репродуктивні можливості виду в даних конкретних екологічних умовах є одним із головних факторів, що визначають чисельність популяції і величину поповнення промислового стада. Відтворення популяції не порушується при певній (для кожного виду) інтенсивності промислу. Однак у всіх популяцій риб при підвищенні інтенсивності рибальства позитивні реакції спостерігаються тільки до певної межі. При подальшому зростанні інтенсивності промислу регуляторні механізми популяції порушуються, і вона перестає реагувати на подальше розріджування стада, головні біологічні показники погіршуються [11], зменшується опір токсикантам і хворобам [12-14].

Величина середніх показників абсолютної індивідуальної плодючості самиць ляща природно зростала із віком самиць від $87,5 \pm 11,80$ тис. ікринок у

чотирьохріччяків до $221,62 \pm 12,63$ тис. ікринок у риб старших вікових груп. Середні показники абсолютної індивідуальної плодючості самиць локальної групи склали $157,51 \pm 24,41$ тис. ікринок при коефіцієнті варіації 39,61 % (табл.).

Таблиця Показники абсолютної індивідуальної та відносної плодючості самиць ляща

Вікова група	Величина плодючості			
	Абсолютна індивідуальна плодючість, тис. ікринок		Відносна плодючість, ікринок/г	
	$M \pm m$	$C_v, \%$	$M \pm m$	$C_v, \%$
4	$87,50 \pm 11,80$	26,91	$130,87 \pm 7,28$	19,50
5	$98,12 \pm 17,11$	20,64	$104,41 \pm 3,15$	24,97
6	$114,60 \pm 10,52$	27,22	$105,81 \pm 2,75$	20,79
7	$142,11 \pm 13,77$	28,83	$108,74 \pm 6,68$	23,56
8	$182,93 \pm 17,52$	24,65	$129,88 \pm 4,35$	22,01
9	$221,62 \pm 12,63$	29,30	$143,57 \pm 2,58$	26,86
Середнє	$157,51 \pm 24,41$	39,61	$124,79 \pm 7,07$	41,71

По відношенню до маси тіла самиць плодючість поступово зменшувалася від $130,87 \pm 7,28$ ікринок/г у чотирьохрічних самиць ляща до мінімальних значень в $104,41 \pm 3,15$ - $105,81 \pm 2,75$ ікринок/г у особин віком п'яти-шести років, які склали основу промислу. В подальшому відносна плодючість зростала до максимальних величин у $143,57 \pm 2,58$ ікринок/г у найстарших самиць. При цьому максимальні показники відносної плодючості припадали на дев'ятирічних самиць і складала в середньому $143,57 \pm 2,58$ ікринок/г за коефіцієнту варіації у 26,28%.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Козичар М.В., Федько В.С.. Вплив антропогенних факторів на Світовий океан. Матеріали науково - практичної конференції викладачів, молодих вчених та здобувачів вищої освіти «Інноваційні підходи до формування та управління антропогенними і природними екосистемами півдня України». (18 - 19 березня 2020 р., м. Херсон). Херсон:ХДАУ, 2020. С.128-131.
2. Національна доповідь: «Цілі Сталого Розвитку: Україна»./ за координацією Н. Горшкової. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, 2017. 176 с. Режим доступу URL:: http://www.un.org.ua/images/SDGs_NationalReportUA_Web_1.pdf.
3. ФАО. 2020. Состояние мирового рыболовства и аквакультуры 2020. Меры по повышению устойчивости. Рим, ФАО. <https://doi.org/10.4060/ca9229ru>.

4. Korzhov Ye. Analysis of possible negative environmental and socio-economic consequences of freshwater drain reduction to the Dnieper-Bug mouth region / Perspectives of world science and education. Abstracts of the 8th International scientific and practical conference. Osaka, Japan, 2020. P. 84-90.
5. Коржов Є.І., Кутіщев П.С., Гончарова О. В., Дяченко В.В. Оцінка можливих негативних екологічних наслідків скорочення об'ємів надходження прісних вод до Дніпровсько-Бузького лиману. Збірник наукових праць: Водні екосистеми та збереження їх біорізноманіття. Житомир: ПНУ, 2020. С. 13-15.
6. Пилипенко Ю.В., Оліфіренко В.В., Корнієнко В.О., Поліщук В.С, Довбиш О.Е., Лобанов І.А. Екологічні передумови раціонального ведення рибного господарства Дніпровсько-Бузької естуарної області. Херсон: Грінь Д.С., 2013. 190 с.
7. Грициняк І.І., Третяк О.М. Пріоритетні напрямки наукового забезпечення рибного господарства України. Рибогосподарська наука України. К.: ІРГ НААНУ, 2014. № 1. С. 5-20.
8. Бузевич І. Ю. Сучасний стан промислової іхтіофауни р. Дніпро і р. Десна в межах Чернігівської області. Рибогосподарська наука України. Київ: ІРГ НААНУ, 2019. № 1. С. 5-16.
9. Лобанов І.А., Пилипенко Ю.В., Корнієнко В.О. Особливості живлення ляща у преднерестовий період у пониззі Південного Бугу і Бузькому лимані. Рибогосподарська наука України. Київ: ІРГ НААНУ, 2009. № 1. С. 80 – 83.
10. Пилипенко Ю.В., Лобанов І.А., Корнієнко В.О. Вплив інтенсивності промислу на вікову структуру ляща *Abramis brama* Дніпровсько-Бузької гирлової зони. Рибогосподарська наука України. К.: ТОВ «ДІА», 2013. № 1. С. 12-16
11. Пилипенко Ю.В., Шевченко П.Г., Цедик В.В., Корнієнко В.О. Методи іхтіологічних досліджень: Навчальний посібник. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. 432 с.
12. Olifirenko, V.V., Kornienko, V.V. Ecological-faunistic analysis of parasites of fish larvae and fry in the lower reaches of the Dnieper. Achievements of Ukraine and the EU in ecology, biology, chemistry, geography and agricultural sciences: Collective monograph. Vol.2. Riga, Latvia: "Baltija Publishing", 2021. P. 428-445. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-086-5-33>.
13. Оліфіренко В.В. Екологія гельмінтів риб Дніпровсько-Бузького лиману. Таврійський науковий вісник: Науковий журнал. Вип. 78. Херсон: Грінь Д.С., 2012. С.155-157.
14. Olifirenko V.V., Kornienko V.O., Kozichar M.V. The influence of immunostimulators on the survival of breeders of herbivorous fish. Таврійський науковий вісник. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Вип. 119. С. 257-264.